

Θαμπὰ νᾶναι τριγύρα μου
καὶ νὰ καὶν δυὸ λαμπάδες
φτωχικὲς στὰ εἰκονίσματα
δυὸ Ἀγίων ἀσήμαντων
κι ἀγνοημένων.

καὶ γεμάτος κατάνυξη
νὰ θαρρῶ ἐκεῖ στοῦ βάθους
πῶς ψέλνει τὸ τροπάριο
τὸ ἀγαπητό του ὁ Ἀλέξαντρος
Παπαδιαμάντης.

ΣΩΤΗΡΗΣ ΣΚΙΠΗΣ

ΜΙΑ ΑΠΟΚΡΙΑΤΙΚΗ ΝΥΧΤΑ

Δυὸ ἄνθρωποι κάθονται σὲ μιὰ γωνιὰ ἐνὸς ἀριστοκρατικοῦ κέντρου καὶ κουτσοπίνουν καπνίζοντες ἀδιάκοπα. Δὲ χορεύουν, ὅπως ὅλος ὁ κόσμος, μονάχα μιλοῦν σιγὰ καὶ σὰ μὲ δειλία, ἀφοῦ κάθε ποῦ θέλουν νὰ ποῦνε κάτι πλησιάζουν τὰ κεφάλια καὶ προσπαθοῦν νὰ συνεννοηθοῦν περισσότερο μὲ τὸ βλέμμα τους. Εἶναι κ' οἱ δυὸ τόσο μελαγχολικοὶ ποὺ ἀποτελοῦν μιὰν ἀνυπόφορη παραφωνία μέσα στὴν ἀχαλίνωτη εὐθυμία καὶ στὴν ἀποκριάτικη τρέλλα τοῦ κόσμου ποὺ γλεντᾷ.

Ἡ στάση τῶν δυὸ αὐτῶν ἀνθρώπων ἴσως νὰ ταίριαζε μόνο σὲ δυὸ ξένους, ποὺ φθάσανε μόλις τὴν προηγούμενη μέρα καὶ ποὺ κάνανε κείνη τὴν βραδεῖα τὴν πρώτη τους ἐμφάνιση στοῦ ἀριστοκρατικῶ κέντρου, ἄγνωστοι σ' ὅλους καὶ γι αὐτὸ ἀναγκαστικὰ συμμαζεμένοι. Μ' αὐτοὺ φαίνεται νὰ ἴναι γνωστοί, ἀφοῦ πολλοὶ μασκαρεμένοι κι ἁμασκάρευτοι τοὺς πλησιάζουν καὶ τοὺς μιλοῦν μὲ θάρρος. Κ' εἶναι τότε μόνο ποῦ εἴτε θὰ χαμογελοῦν μὲ τὰ πειράγματα τῶν μασκαρεμένων, εἴτε θὰ κάνουν βιασμένο κέφι βρίζοντας κ' οἱ ἴδιοι ἀνάρμοστη τὴ μελαγχολία τους μέσα σ' ἓνα τέτοιο τόπο. Μὰ ὅταν ξαναμείνουν μόνοι ἀρχίζουν πάλι νὰ μιλοῦν ψιθυριστὰ σὰ νὰ συνωμοτοῦν.

— Πρόσεξε κεῖ στοῦ βάθους... Μπροστὰ στὴν ὁρχήστρα... Βλέπεις;...

Εἶναι ἓνα νέο ζευγάρι. Τὸ κορίτσι φορεῖ ἓνα πράσι-

νο φόρεμα ἀπὸ ἀκριθὸ κρέπι. Τὸ φόρεμα εἶναι τόσο στενὸ ἀπὸ τῇ μέσῃ κ' ἀπάνω πὺν κάνει τ' ἄγουρα στήθη του νὰ ξεχωρίζουν τεζαρισμένα καὶ νὰ φαίνονται σὰ δυὸ μεγάλα ἀκάμωτα ροδάκινα. Ὁ νέος εἶναι ντυμένος μὲ μαῦρο κονστούμι τῆς ὥρας καὶ φορεῖ παπούτσια λουστρινένια. Ἔχουν δεμένα τὰ χέρια τους καὶ χορεύουν «ἐπὶ τόπου» παρικολουθώντας κ' οἱ ἴδιοι τὸ μοντέρνο χορὸ τους, πὺν ἀναγκάζει τὰ πόδια τους νὰ διπλώνουν καὶ νὰ τσακίζονται σὰν τ' ἄκρα ἀνθρώπου πὺν πεθαίνει δηλητηριασμένος μὲ στρυχνίνη. Συχνὰ τὸ κορίτσι ἀνεβάζει ψηλὰ τὸ βαμένο του πρόσωπο καὶ παίρνει βαθιεῖς ἀναπνοὲς ρίχνοντας γλαστὰ βλέματα στὸν καθυλιέρο, πὺν τῆς χαμόγελᾷ καὶ αὐτὸς κουνώντας δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τὸ ἰδρωμένο του κεφάλι.

— Εἶδες!...

Ὁ ἄλλος ἀνεβάζει τὰ γιαλιὰ στὸ μέτωπό του, κοιτάζει τὸ μέρος τῆς ὀρχήστρας καὶ κουνᾷ τὸ κεφάλι του ἀπελπιστικά.

— Τὸ κορίτσι αὐτὸ θὰ γίνεῖ σὲ λίγον καιρὸ σύζυγος κ' ὕστερα μητέρα...

— Ὡστόσο θὰ ἔναι ξεκλείδωτο...

— Καὶ διεφθαρμένο ψυχικά...

Σωπαίνουν. Ὁ ἕνας πατεῖ νευρικά τὸ τσιγάρο του στὸ πάτωμα. Ὁ ἄλλος χτυπᾷ, μὲ τὸ χρόνο τῆς μουσικῆς, τὰ δάκτυλά του στὸ μάρμαρο τοῦ τραπεζιοῦ.

— Κοντεύουνε δυό... Τὶ λὲς πᾶμε;

— Καὶ δὲν πηγαίνουμε!...

Ὁ πρῶτος κάνει νὰ σηκωθεῖ. Μὰ κείνη τῇ στιγμῇ περνᾷ τὸ γκαρσόνι, βλέπει τὴ μπουτίλια καὶ τὰ πιατάκια ἀδειανὰ καὶ ρωτᾷ:

— Μήπως θέλουν κρασί, οἱ κύριοι;

Οὔτε ὁ ἕνας καὶ οὔτε ὁ ἄλλος μιλοῦν. Βλέπουνται μονάχα καὶ περιμένει ὁ ἕνας τὸν ἄλλο ν' ἀπαντήσῃ.

— Τὶ λὲς;... Νὰ πιοῦμε ἀκόμη μιὰ μπουτίλια;...

— Ἄς πιοῦμε...

Ἡ ὀρχήστρα παίζει τώρα τὸ φειτινὸ μοντέρνο σκόπο. Ὁ κόσμος ἡλετριζέται. Οἱ καθυλιέροι σηκώνονται ὅλοι μαζί ἀπὸ τὶς θέσεις τους, σκορπίζονται στὴ σάλλα γιὰ νὰ βροῦνε ντάμες. Γίνεται μιὰ ὄχλασὴ, πὺν σὲ λίγο ἀλλάζει σὲ τραγούδι. Τὰ ζευγάρια τῶν μασκαρεμένων καὶ τῶν ἀμασκαρευτῶν κυλοῦν σφιχταγκαλιασμένα καὶ κολλητὰ τὸ ἕνα πᾶνω στ' ἄλλο. Χορεύουν καὶ τραγουδοῦν τὰ λό-

για τοῦ σκοποῦ. Τὰ βιολιά πνίγονται, τὸ πιάνο ἀκούγεται σὰ νὰ παίζει πολὺ μακριά, τὸ σαξόφωνο γίνεται ἓνα μὲ τὴ φωνὴ τῶν τραγουδιστῶν καὶ δὲν ξεχωρίζουν παρὰ μόνο τὰ βαρὺὰ χτυπήματα τῆς γραγκάσσας, τοῦ ταμπούρου καὶ τῶν ταισιῶν. Ἀπὸ τὸν ἐξώστη καὶ τὰ τραπεζάκια φεύγουν μαζεμένες πολύχρωμες σερπαντίνες. Κάνουν μιὰ μεγάλη καμπύλη στὸν ἀέρα καὶ καθὼς πέφτουν τυλίγονται στὸ λαιμὸ τῶν χορευτῶν. Ὁ φωτισμὸς τῆς σάλας ἀλλάζει χρώματα. Ἀπὸ ἄσπρος γίνεται κόκκινος, πράσινος, θαλασσοῦ, κίτρινος κ' ὕστερα πάλι ἄσπρος. Γιὰ λίγα δευτερόλεπτα σβύνουν τὰ φῶτα κ' ἡ σάλλα βυθίζεται στὸ σκοτάδι. Τότε ἡ γραγκάσσα βαράει πολὺ δυνατὰ.

— Νὰ πιοῦμε τὸ κρασί καὶ νὰ πηγαίνουμε... Δέ βαστῶ πιά... Ὁ ἐαυτός μου ἐπαναστατεῖ...

— Δέ σοῦ τόλεγα;... Ἐσὺ ἐπέμενες νὰ ρθοῦμε...

— Μὴ ξεχνᾷς πὼς σὺ 'σουν ποὺ τὸ πρότεινες ἀπὸ τὴν ἀρχή...

— Μὰ ὕστερα τὸ μετάνιωσα...

— Καὶ ὅμως σὰ φτάσαμε μπροστὰ στὴν πόρτα μπήκες πρῶτος...

— Ἄς εἶναι... Ἐβίβα...

— Στὴν ὑγιά μας...

Καὶ σωμαίνουν.

Τοὺς πλησιάζουν δυὸ μάσκες. Εἶναι κ' οἱ δυὸ γυναῖκες. Ἡ μιὰ φορεῖ μεταξωτὸ φόρεμα ἀπάχισσας. Ὁ κάλτσες τῆς εἶναι κόκκινες. Ἐχει μιὰ κορδέλλα μαύρη δεμένη στὸ λαιμὸ κ' ἓνα χάρτινο τριαντάφυλλο στὰ μαλλιά. Ἡ ἄλλη εἶναι ντυμένη τσιγγάνα. Ὁλο ἀτλάζι καὶ χρυσάφι. Βαστάει ἓνα ντέφι καὶ δυὸ γιαλισμένα μπρούτζινα μπριζάκια. Στέκουν μπροστὰ τοὺς χωρὶς νὰ λένε λέξη. Αὐτὸ φέρνει σὲ δύσκολη θέση τοὺς δυὸ ἀνθρώπους. Ὁ ἓνας κάνει νὰ πεῖ κάτι, μὰ τὸ μετανιώνει. Ὁ ἄλλος πίνει κρασί γιὰ ν' ἀπασχοληθεῖ. Οἱ μάσκες γελοῦν.

— Μᾶς γνωρίσατε; ρωτᾷ ἡ ἀπάχισσα μ' ἀλλαγμένη φωνή.

— Πῶς!... Πρὶν ἀκόμη μᾶς πλησιάσετε... Ἡ μάσκα σας ἀφίνει ἓνα μεγάλο μέρος τοῦ προσώπου σας ἀκάλυπτο.

— Κ' ἡ δική μου; ρωτᾷ ἡ τσιγγάνα.

— Τὸ ἴδιο κ' ἡ δική σας...

— Ποιὲς ἦμαστε, λοιπόν;

Σιωπή. Ἐκεῖνος πὺν μίλησε σκέφτεται ποιὲς θὰ μπο-
ροῦσε νὰ ᾖναι. Ὁ ἄλλος κοιτάζει ἄλλου.

— Λοιπὸν; ρωτοῦν μὲ μιὰ φωνὴ καὶ οἱ δυὸ μάσκες.

— Ἀστειεύτηκα... Δὲ σᾶς γνωρίσαμε, εἶπε μὴ βρί-
σκοντας ἄλλη διεξοδὸ.

Ἡ τσιγγάνα τὸν χτύπησε μὲ τὸ ντέφι στὸν ὦμο.

— Κ' ἐντούτοις σᾶς εἴμαστε παραπολὺ γνωστές,
τοῦ λέει.

Καὶ παίρνοντας τὴν ἀπάχισσα ἀπὸ τὸ μπράτσο τὴν
τραβά. Καθὼς ἀπομακρύνονται μιὰ μυρωδιὰ ναφθαλί-
νης φτάνει στὰ ρουθούνια τους.

— Πῶς βρωμοῦνε τ' ἀτλάζια, παρατηρεῖ σαρκαστικὰ
ὁ ἕνας.

Ὁ ἄλλος γελά μὲ κάποια κακία.

Στὴν πόρτα ἀκούγονται στριγγλιὲς καὶ σφυρίγματα.
Ὁλος ὁ κόσμος στρέφει τὴν προσοχή του πρὸς τὰ ἐκεῖ. Ἡ
σάλλα ἀναπατῶνεται. Μιὰ μεγάλη παρέα ἀπὸ νέους μα-
σκαράδες. Ἡ ὀρχήστρα ἀρχίζει νὰ παίζει, ἂν καὶ εἶχε πάψει
μῶλις λίγα λεπτὰ πρίν. Οἱ νέοι μασκαράδες ζευγαρώνουν-
ται μετὰξὺ τους καὶ ρίχνονται στὸ χορὸ. Ὁ ἄλλος κόσμος
σηκώνεται κι αὐτός. Τὰ φῶτα ἀναβοσβύνουν, οἱ σερπαντί-
νες διασταυρῶνονται καὶ ἡ γραγκάσσα ξεκουφαίνει τ' αὐτιά.

— Κουράστηκα πιά... Ὁρα εἶναι νὰ πηγαίνου-
με... Τὶ λές!...

— Πᾶμε... Φώναξε τὸ γκαρσόνι νὰ πληρώσουμε...

Ὁ πρῶτος γνέφει στὸ γκαρσόνι. Αὐτὸ ἀπαντᾷ σκύ-
βοντας τὸ κεφάλι. Καὶ χάνεται στὸ βάθος. Ἡ ἀργοπορία
τούτη σὰ νὰ εὐχαριστεῖ καὶ τοὺς δυό. Μὰ δὲν τὸ φανερώ-
νουν. Σὲ λίγο φτάνει τὸ γκαρσόνι. Βαστᾷ μιὰ μποτίλια καὶ
ἕνα πιάτο μὲ ζαμπόνι, τυρὶ καὶ ψωμί. Βλέπονται καὶ χα-
μογελοῦν κρυφά.

— Ἀφοῦ τῷφερε...

— Ἔ! ἄς τὸ πιοῦμε καὶ ὕστερα φεύγουμε...

— Τὶ ὥρα εἶναι;

— Τρισήμιση...

— Ἀδίκᾳ ξημερωθήκαμε... Χάσαμε τόσες ὥρες χά-
σκοντας μπροστὰ σ' αὐτοὺς τοὺς ἀνόητους...

— Ποιὸς φταίει;

Ὁ ἄλλος δὲν ἀπαντᾷ. Πίνουν. Ἀνάβουν καινούργιο
τσιγάρο. Ἡ ὀρχήστρα παύει. Ὁ χορὸς σταματᾷ. Οἱ μασκα-

ρεμένοι σκορπίζονται στὰ τραπέζια καὶ πειράζουν τὸν κόσμο. Ἀκούγονται γέλια δυνατὰ ἀπὸ παντοῦ.

— Κοίταξε τούτη δώ...

— Ναί... Σίγουρα φορεῖ τὸ νυφικὸ φόρεμα τῆς γιαγιάς της...

— Ποιὸς νὰ τοῦ τῶλεγε... Θεέ μου, τὶ τραγικὸ κατάντημα!... Φαντάσου το τὴ βραδεῖα τοῦ γάμου... Μὲ πόσο σέλας πὺν θὰ τὸ φοροῦσε ἡ νύφη καὶ πόσο θὰ τὸ πρόσεχε ὁ γαμπρός...

— Τὶ θᾶ῔λεπε ἂν εἶχε μάτια.

— Καὶ τὶ ὥραῖες ἱστορίες πὺν θὰ μάς διηγόταν ἂν μποροῦσε νὰ μιλήσει...

— Τώρα;

— Τὸ σέρνει γελοιοποιώντας το ἡ ἐγγονὴ στοὺς ἀπεκριατικὺς χοροὺς...

— Ἐβίβα...

— Στὴν ὑγιά σου...

Τρεῖς μασκαρεμένοι μὲ διπλωματικὲς στολὲς κάθονται στὸ μπροστινὸ τῶς τραπέζι. Εἶναι κ' οἱ τρεῖς σοβαροί, ὅπως τὸ θέλει ἡ ἀμφίεσή τους. Συνενοοῦνται κἀνοντες ἐπιδειχτικὲς χειρονομίες. Παραγγέλουν σαμπάνια καὶ φρούτα. Καλοῦνε τὴ μάσκα μὲ τὸ βαρύτιμο νυφικὸ φόρεμα καὶ ἄλλες μάσκες πλούσια ντυμένες. Φαίνεται νὰ ἔναι μιὰ παρέα.

— Αὐτοί, χωρὶς ἄλλο, θὰ ἔναι ἀπόγονοι καμμιάς ἀρχοντικῆς φαμίλιας.

— Τοὺς γνώρισα... Καὶ πέρσυ εἶχανε ντυθεῖ μὲ τὰ ἴδια ροῦχα... Ξαίρεις ποιοὶ ἔναι;

— Ναί... ναί... Κατάλαβα... Δυὸ ἀδελφία καὶ ὁ τρίτος ξάδελφός τους... Μ' αὐτοὶ σπουδάζουνε κ' οἱ τρεῖς στὴν Εὐρώπη... Πότε ἤρθανε;

— Θὰ κατεβήκανε ἐπίτηδες γιὰ τὶς ἀποκριές... Οἱ παποῦδες τῶν πεθάνανε κ' οἱ στολὲς τους, πὺν πρέπει νὰ φοριοῦνται τοῦλάχιστα μιὰ φορὰ τὸ χρόνο, δὲ χάνουν τὴν εὐκαιρία τῆς ἀποκριᾶς... Φροντίζουν γι αὐτὸ τὰ ἐγγόνια...

— Εἶναι ἡ πιὸ πετυχημένοι μασκαράδες τῆς βραδεῖας... Δὲ σοῦ φαίνεται;

— Τὶ λὲς πηγαίνουμε;... Κάτι νιώθω νὰ μοῦ σφίγει τὴν ψυχὴ...

Φωνάζουν τὸ γκαρσόνι, ξοφλοῦνε τὸ λογαριασμὸ καὶ σηκώνονται. Τὴν ἴδια στιγμή ἡ ὀρχήστρα ἀρχίζει νὰ παίζει. Ἡ σάλα γεμίζει μὲ ζευγάρια. Στέκονται ὀρθοὶ καὶ βλέπουν. Νιώθουν τὴν ἀτμόσφαιρα ποτισμένη μὲ μυρωδιά ἀπὸ ἰδρώτα, μυρωδικῶν καὶ ναφθαλίνης. Προχωροῦν μέσα στὰ ζευγάρια, γιατί δὲν ὑπάρχει ἄλλη ἔξοδος. Βαδίζουν ὁ ἓνας κοντὰ στὸν ἄλλο. Μὰ ὅταν σβύσανε τὰ φῶτα χαθήκανε. Τὰ ζευγάρια, πὺν σπρωχόνταν μεταξὺ τους μέσα στὸ σκοτάδι, τοὺς χώρισαν.

Σὰ νταμώσανε κοντὰ στὴν πόρτα εἶταν κ' οἱ δυὸ ἀναμένοι. Ὁ ἓνας χαμογέλασε κ' εἶπε:

— Δὲ βάσταξα. Τσίμπησα τὸ μπράτσο ἐκεινῆς μὲ τὸ νυφικὸ φόρεμα...

— Κ' ἐγώ... κ' ἐγὼ ἔπessa ὁλόκληρος ἀπάνω σὲ μιὰν ἄλλη...

Κοιτάζονται ἀφηρημένα. Κάτι θένε νὰ ποῦν. Κι ὁ πρῶτος τολμᾷ:

— Τὶ λές, μένουμε λίγο ἀκόμη;... Ξημερωθήκαμε πὺν ξημερωθήκαμε...

Ὁ ἄλλος κάνει ν' ἀπαντήσῃ ναί, μὰ τὴν ἴδια στιγμή τοῦ δίνει ὁ πορτιέρης τὸ καπέλο κι ἀπλώνει μπροστά του τὸ παλτό του. Μετανοιώνει.

— Νὰ φεύγουμε καλῆτερα... Μᾶς φτάνει πιά, λέει περνώντας τὰ μπράτσα του στὰ μανήκια τοῦ παλτοῦ.

— Σύμφωνα... σύμφωνα... Ἔχεις δίκαιο...

Βγαίνουν στὸ δρόμο. Φυσάει παγωμένος δυνατὸς ἄνεμος, πὺν κατεβαίνει ἀπὸ τ' ἀντικρυνὰ χιονισμένα βουνά. Δίπλα στὸ πεζοδρόμιο στέκουν στὴ σειρά πολλὰ αὐτοκίνητα. Μέσα κοιμοῦνται οἱ ὁδηγοὶ τους, ζαρωμένοι καὶ σκεπασμένοι ὡς τ' αὐτιά. Μπροστά στὶς μεγάλες πόρτες τοῦ ἀριστοκρατικοῦ κέντρου εἶναι μαζωμένο ἓνα πλῆθος ἀπ' ἀνθρώπους τοῦ λαοῦ πὺν παρακολουθοῦν τὸ χορὸ ἀπ' τὰ στενὰ ἀνοίγματα τῶν βελούδινων παραπετασμάτων.

Κ' οἱ δυὸ θένε νὰ ποῦν κάτι γι αὐτούς, μὰ κατ'ὼς βλέπει ὁ ἓνας τὸν ἄλλο ἀποστομώνονται.

— Τὶ κρίο πὺν κάνει, ψιθυρίζει ὁ ἓνας.

— Εἶναι γιατί λιώνουν τὰ χιόνια... Ἔπειτα, φυσάει ἀπόψε τόσο μανιασμένος ὁ βοριάς...